

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

(א) [ע"י מוספתא בכורות כג: ד"ה משנת], (ב) [לעיל מט: וט"ז], (ג) [לקמן פ"א וע"ש], (ד) [לקמן ט: פה:], (ה) [לעיל ט:], (ו) [ז"ל רבי אליעזר כ"ו מה"ש"ל], (ז) [ויקרא כא:, ט] [ז"ל ד"ר א"ב בן עזיקב].

תורה אור השלם

1. אלקמה וגרושה ודוקלה וזה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה: ויקרא כא: יד
2. ולא יחלל ב"דו בעמיו כי אביו וי מקדשו: ויקרא כא: טו
3. ולא יחללו בתוליהם הקרובה אליה אשר לא ידוקלה לאיש לה ישימא: ויקרא כא: ג

גליון הש"ס

גמ' אב"ר ה"ה אב"ר רב הלבב בראב"י. עיני מוס' בכורות דף כג ע"ב ד"ה משנת: שם ואילו ר"ה אב"ר רב עמרם אב"ר רב מדברי מוס' לעיל דף טו ע"ב ד"ה ורב מבואר ל"ג כאן אמר רב וכן הוא לקמן קא ע"ב: שם רב"ב בבר י"ש חלל מחייבי עשה. עיני לקמן דף עו ע"ב מ"ה מהלל:

הגהות הב"ה

(א) גמ' ב"ה אמר רב עמרם אין הלכה כ"ל ומינות אמר רב נמחק:

מוסף רש"י

משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. קב מדה קטנה, לומר בתקומת מעוטיו הוא זכר במשנה או צברייתא, ונקי. כל מקום שזכר הלכה ממונו (לעיל ט: ובע"ז שרובו טב: ובכורות ט:): או: לא לומר הכנה כשאר חפציו אלא מה שאומר צבית המדע נקי הוא שהלכה כמותו ולעולם (גיטין טו). יש חלל מחייבי עשה. כגון כהן גדול ששם אמונה או מפתח שיהא עליו נעשה, בתולה יקח ולא צעולה (לקמן ע"ה).

שאינו משלם קנס במפוסה. שאם נפוסה היא אהנו ליה נשואין למפטריתא מנקסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאינו כונסה דכתיב אס מאן ימאן (שמות כב) אצל אס מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אצל אונס נותן מיד (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה לשמעיה.** להא דרב הונא דלמר ומוליאה צגט: **סופה להיות מוכה עץ תחסיו.** כלומר סופה ליצעל לו ולאצד צמוליה: **סופה להיות צעולה תחסיו.** ואם נשא נשוי דקתי לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נצעלה וסופה להיות צעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דלמר (לקמן דף ס"א): **פניו הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשה** וזנה וקיימה עליה צללו ומחייבי לאוין דכהונה הוא הולד חלל: **דרב עמרם לקמן צפירקין (שם):** **יש חלל מחייבי עשה.** ור' אליעזר צ"י לא כר' אלעזר סבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה צללו אלא צעשה דכתיב צמולה יקח ולא צעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה: **וכסידי לא יחלל אכונה.** ואפי' אצמולה יקח ולא צעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה צמר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדוין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם צא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכסידי נכסוף.** הואיל ולאו פלוגיניהו אחי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו צעעמא דהני קרתי: **אחוסה ארוסה.** של כהן הדיוט אצל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב^א ולאחוסה הצמולה: **אנוסה ומפוסה.** אחוסה שנאנסה או שנתפתמה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוסד עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דלמר צממיתין מוכת עץ אכורה לכ"ג אלמא לאו בכלל צמולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא צמולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל צוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי דלקמן: **פרט לאנוסה ומפוסה.** שאינה צמולה: **יכול שאני מוליא אף מוכה עץ.** שאינה צמולה: **לרבות אס הארוסה.** ואליטריך לרביא דלא תימא אשך לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: **ה"ג למה לי קרא והא אמר ר"מ צמולה מקלס צמוליס משמע.** לעיל אמר הכי מדאליטריך למכתב צמוליה לגבי כ"ג להוילא את הצוגרת לר"מ מכלל דצמולה צוגרת נמי משמע: **מהסס.** כי ימנא איש נערה צמולה (דברים כב): **מדשצביה**

שאינו משלם קנס במפוסה. שאם נפוסה היא אהנו ליה נשואין למפטריתא מנקסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאינו כונסה דכתיב אס מאן ימאן (שמות כב) אצל אס מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אצל אונס נותן מיד (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה לשמעיה.** להא דרב הונא דלמר ומוליאה צגט: **סופה להיות מוכה עץ תחסיו.** כלומר סופה ליצעל לו ולאצד צמוליה: **סופה להיות צעולה תחסיו.** ואם נשא נשוי דקתי לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נצעלה וסופה להיות צעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דלמר (לקמן דף ס"א): **פניו הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשה** וזנה וקיימה עליה צללו ומחייבי לאוין דכהונה הוא הולד חלל: **דרב עמרם לקמן צפירקין (שם):** **יש חלל מחייבי עשה.** ור' אליעזר צ"י לא כר' אלעזר סבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה צללו אלא צעשה דכתיב צמולה יקח ולא צעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה: **וכסידי לא יחלל אכונה.** ואפי' אצמולה יקח ולא צעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה צמר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדוין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם צא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכסידי נכסוף.** הואיל ולאו פלוגיניהו אחי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו צעעמא דהני קרתי: **אחוסה ארוסה.** של כהן הדיוט אצל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב^א ולאחוסה הצמולה: **אנוסה ומפוסה.** אחוסה שנאנסה או שנתפתמה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוסד עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דלמר צממיתין מוכת עץ אכורה לכ"ג אלמא לאו בכלל צמולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא צמולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל צוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי דלקמן: **פרט לאנוסה ומפוסה.** שאינה צמולה: **יכול שאני מוליא אף מוכה עץ.** שאינה צמולה: **לרבות אס הארוסה.** ואליטריך לרביא דלא תימא אשך לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: **ה"ג למה לי קרא והא אמר ר"מ צמולה מקלס צמוליס משמע.** לעיל אמר הכי מדאליטריך למכתב צמוליה לגבי כ"ג להוילא את הצוגרת לר"מ מכלל דצמולה צוגרת נמי משמע: **מהסס.** כי ימנא איש נערה צמולה (דברים כב): **מדשצביה**

שאינו משלם קנס במפוסה. שאם נפוסה היא אהנו ליה נשואין למפטריתא מנקסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאינו כונסה דכתיב אס מאן ימאן (שמות כב) אצל אס מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אצל אונס נותן מיד (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה לשמעיה.** להא דרב הונא דלמר ומוליאה צגט: **סופה להיות מוכה עץ תחסיו.** כלומר סופה ליצעל לו ולאצד צמוליה: **סופה להיות צעולה תחסיו.** ואם נשא נשוי דקתי לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נצעלה וסופה להיות צעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דלמר (לקמן דף ס"א): **פניו הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשה** וזנה וקיימה עליה צללו ומחייבי לאוין דכהונה הוא הולד חלל: **דרב עמרם לקמן צפירקין (שם):** **יש חלל מחייבי עשה.** ור' אליעזר צ"י לא כר' אלעזר סבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה צללו אלא צעשה דכתיב צמולה יקח ולא צעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה: **וכסידי לא יחלל אכונה.** ואפי' אצמולה יקח ולא צעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה צמר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדוין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם צא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכסידי נכסוף.** הואיל ולאו פלוגיניהו אחי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו צעעמא דהני קרתי: **אחוסה ארוסה.** של כהן הדיוט אצל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב^א ולאחוסה הצמולה: **אנוסה ומפוסה.** אחוסה שנאנסה או שנתפתמה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוסד עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דלמר צממיתין מוכת עץ אכורה לכ"ג אלמא לאו בכלל צמולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא צמולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל צוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי דלקמן: **פרט לאנוסה ומפוסה.** שאינה צמולה: **יכול שאני מוליא אף מוכה עץ.** שאינה צמולה: **לרבות אס הארוסה.** ואליטריך לרביא דלא תימא אשך לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: **ה"ג למה לי קרא והא אמר ר"מ צמולה מקלס צמוליס משמע.** לעיל אמר הכי מדאליטריך למכתב צמוליה לגבי כ"ג להוילא את הצוגרת לר"מ מכלל דצמולה צוגרת נמי משמע: **מהסס.** כי ימנא איש נערה צמולה (דברים כב): **מדשצביה**

שאינו משלם קנס במפוסה. שאם נפוסה היא אהנו ליה נשואין למפטריתא מנקסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאינו כונסה דכתיב אס מאן ימאן (שמות כב) אצל אס מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אצל אונס נותן מיד (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה לשמעיה.** להא דרב הונא דלמר ומוליאה צגט: **סופה להיות מוכה עץ תחסיו.** כלומר סופה ליצעל לו ולאצד צמוליה: **סופה להיות צעולה תחסיו.** ואם נשא נשוי דקתי לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נצעלה וסופה להיות צעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דלמר (לקמן דף ס"א): **פניו הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשה** וזנה וקיימה עליה צללו ומחייבי לאוין דכהונה הוא הולד חלל: **דרב עמרם לקמן צפירקין (שם):** **יש חלל מחייבי עשה.** ור' אליעזר צ"י לא כר' אלעזר סבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה צללו אלא צעשה דכתיב צמולה יקח ולא צעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה: **וכסידי לא יחלל אכונה.** ואפי' אצמולה יקח ולא צעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה צמר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדוין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם צא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכסידי נכסוף.** הואיל ולאו פלוגיניהו אחי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו צעעמא דהני קרתי: **אחוסה ארוסה.** של כהן הדיוט אצל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב^א ולאחוסה הצמולה: **אנוסה ומפוסה.** אחוסה שנאנסה או שנתפתמה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוסד עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דלמר צממיתין מוכת עץ אכורה לכ"ג אלמא לאו בכלל צמולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא צמולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל צוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי דלקמן: **פרט לאנוסה ומפוסה.** שאינה צמולה: **יכול שאני מוליא אף מוכה עץ.** שאינה צמולה: **לרבות אס הארוסה.** ואליטריך לרביא דלא תימא אשך לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: **ה"ג למה לי קרא והא אמר ר"מ צמולה מקלס צמוליס משמע.** לעיל אמר הכי מדאליטריך למכתב צמוליה לגבי כ"ג להוילא את הצוגרת לר"מ מכלל דצמולה צוגרת נמי משמע: **מהסס.** כי ימנא איש נערה צמולה (דברים כב): **מדשצביה**

שאינו משלם קנס במפוסה. שאם נפוסה היא אהנו ליה נשואין למפטריתא מנקסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאינו כונסה דכתיב אס מאן ימאן (שמות כב) אצל אס מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אצל אונס נותן מיד (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה לשמעיה.** להא דרב הונא דלמר ומוליאה צגט: **סופה להיות מוכה עץ תחסיו.** כלומר סופה ליצעל לו ולאצד צמוליה: **סופה להיות צעולה תחסיו.** ואם נשא נשוי דקתי לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נצעלה וסופה להיות צעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דלמר (לקמן דף ס"א): **פניו הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשה** וזנה וקיימה עליה צללו ומחייבי לאוין דכהונה הוא הולד חלל: **דרב עמרם לקמן צפירקין (שם):** **יש חלל מחייבי עשה.** ור' אליעזר צ"י לא כר' אלעזר סבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה צללו אלא צעשה דכתיב צמולה יקח ולא צעולה ולאו הצא מכלל עשה עשה: **וכסידי לא יחלל אכונה.** ואפי' אצמולה יקח ולא צעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה צמר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדוין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם צא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכסידי נכסוף.** הואיל ולאו פלוגיניהו אחי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו צעעמא דהני קרתי: **אחוסה ארוסה.** של כהן הדיוט אצל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב^א ולאחוסה הצמולה: **אנוסה ומפוסה.** אחוסה שנאנסה או שנתפתמה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוסד עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דלמר צממיתין מוכת עץ אכורה לכ"ג אלמא לאו בכלל צמולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא צמולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל צוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי דלקמן: **פרט לאנוסה ומפוסה.** שאינה צמולה: **יכול שאני מוליא אף מוכה עץ.** שאינה צמולה: **לרבות אס הארוסה.** ואליטריך לרביא דלא תימא אשך לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: **ה"ג למה לי קרא והא אמר ר"מ צמולה מקלס צמוליס משמע.** לעיל אמר הכי מדאליטריך למכתב צמוליה לגבי כ"ג להוילא את הצוגרת לר"מ מכלל דצמולה צוגרת נמי משמע: **מהסס.** כי ימנא איש נערה צמולה (דברים כב): **מדשצביה**

תוספות ישנים

אחז למעוטי נדה. כמאן אולא כר' אליעזר בן יעקב. משמע אצל לרבנן לא מצי אמי וסביר דיש חלל מנהג וא"ת ומיכאיל ניף לומר דעושה חלל מנהג אי מק"ו דגרושה שאין בה לא שאני גרושה שיהא עממה ממחללה שפלה צביאמו ממחללה דבי נשא מאמר צביה דלא פסלה דהא אית בה הויה וא"ל כיון דנעלה עשהה וזנה דהא כיון דתפסי בה קדושי לא הויה כשאר חייבי כריתות וחי מחלמנה לכ"ג מה לאלמנה שכן היא עממה ממחללה דלעיל דא"ל היא עממה ממחללה דא"ל דלמא איתרבי כהונה שאני דכפרשית לעיל וי"ל יליף מחלמנה ומלרי שני שפוסלס וצנו פסוס אף היא מנא דעצמין שפיר צד השוה היכא דחולא הוי איתרבי כהונה ואדך איתו איתרבי כהונה דכפרשית לעיל ור"א בן יעקב יחא דלאתריך קרא למימר דאי אמה עשה חלל מנהג דס"ד נילף מחייבי עשה דיש חלל מהסס אלביא דדייה: אליו לרבות הצוגרת. תימה למה לי קרא כיון דרבינן מוכת עץ משום שאין הווייתה ע"י איש ה"ה צוגרת דצוגרת נמי אין הווייתה ע"י אש. וגם כי עיפא יומר צוגרת ממוכת עץ משום דלא איתעביד בה משהה וא"כ כיון דחייבין מוכת עץ כ"ש צוגרת וי"ל דס"ד צוגרת גריעא ממוכת עץ משום דאשתני גופה ומלא היתה לאיש לא נפקא דשמא קרא לא איירי אלא בדבר שגא ע"י מעשה:

והא

ולא ה"ל למימר מהתם אלא ה"ל למימר דהדיא מאונס ומפתה אלא מהתם היינו כ"ג דכפירש ר"ת דאיירי זיה ומשום דרבי שמעון גמרה מהתם קא סלקא דעתך נילף מהתם דקאמר ראויה לכהן גדול מטמא לה כו' ועל כרחק לא לסימנא צעלמא נקטיה מדפריך צסמוך והא אמר רבי שמעון ראויה לכ"ג כו' ואי פריך משום דאין הכלל אמת מהא לא הוה משני מידי אלא ודאי פריך דמכ"ג ה"ל למילף ומוכת עץ מהתם גמר לה רבי שמעון דקתני דהדיא צברייתא הראויה לכ"ג כו' דאי לאו דמיעטיה רחמנא מוכת עץ מצמוליה עד שיהו כל צמוליה קיימין וגמר מהתם ה"ל למידרש הכא מי שהווייתה על ידי איש יתה מוכת עץ והוה ילפינן התם מהכא: והא

